

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА



Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 Українська мова та література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 28 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах»
Викладач (-і)	Грещук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	+380506879363
Е-mail викладача	valentya.greshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Основним завданням курсу є формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів-філологів. Важливими аспектами лінгводидактичної моделі розвитку фахової майстерності майбутніх викладачів-словесників є обґрунтування принципів навчання, визначення характеру взаємодії між викладачем та студентом, презентація ефективних форм, методів, засобів навчання у вищих навчальних закладах. Курс «Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах» передбачає вивчення концептуальних засад мовної освіти в Україні.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою курсу є підготовка магістрів до виконання обов'язків викладача мовознавчих дисциплін вищого навчального закладу, проведення науково-пошукової роботи, керівництва дослідницькою роботою студентів, організації навчально-виховного процесу найефективнішими формами, найдоцільнішими методами та прийомами навчання на сучасному етапі розвитку вищої школи.</p> <p>Курс передбачає такі цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підготовку майбутніх викладачів мовознавчих дисциплін до педагогічної діяльності в умовах адаптації вищої освіти в Україні до Європейської системи ЄСТБ; – ознайомити з особливостями роботи викладача-філолога у школах нового типу та вищих навчальних закладах; – подати стислий історичний екскурс з методики викладання української мови, а також окреслити сучасні проблеми, що є предметом дискусій, досліджень; – формувати творчі та дослідницькі уміння і навички (діагностичні, прогностичні, організаційні, комунікативні), мовленнєву компетентність; – забезпечити самостійну розробку магістерського змісту занять різних типів і форм (лекції, заліки, іспити, конференції, консультації); – виховувати постійну потребу працювати з психолого-педагогічною, методичною літературою; – розвивати вміння анотувати монографічні праці, присвячені актуальним проблемам методики; – розвивати вміння у майбутніх викладачів раціонально та науково обґрунтовано організовувати самостійну роботу студентів; – стимулювати науково-методичної творчості магістрантів, прагнення вдосконалювати свою педагогічну освіту; – розвивати навички своєчасного й умілого використання технічних засобів навчання і 	

засобів мультимедіа для проведення занять із мовознавчих і лінгводидактичних дисциплін;
 – виховати у магістрантів особистісні якості майбутнього педагога, відповідальне ставлення до виконання ролі викладача, прагнення постійно займатися самоосвітою, саморозвитком, самовдосконаленням.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі українського мовознавства, літературознавства, термінознавства та філологічної науки загалом у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

Загальні компетентності:

5. Здатність працювати в команді та автономно.
8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
11. Здатність до проведення досліджень на належному рівні.
12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
9. Здатність застосовувати новітні методики й технології під час викладання філологічних дисциплін.
11. Здатність до участі та формування програм, пов'язаних із вивченням сучасних мовознавчих напрямів і шкіл, провідних українських учених, української писемної спадщини, діалектних особливостей розвитку прикарпатського краю.

Програмні результати навчання:

3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного та літературного матеріалу.
18. Уміло й компетентно застосовувати знання з методики вивчення філологічних дисциплін у професійній діяльності.
20. Втілювати у професійній діяльності набуті знання про розвиток української мови та літератури в рідному краї – Галичині.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год
Практичні заняття	18 год
Самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Перший	035 Філологія	Перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

№	Тема	кількість год.		
		лекції	практ. заняття	сам. роб.

1	Тема 1. Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна.	2 год	2 год	4 год
2	Тема 2. Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі.		2 год	6 год
3	Тема 3. Організація навчального процесу в системі лінгводидактичної підготовки спеціалістів-філологів.	2 год	2 год	6 год
4	Тема 4. Новітні педагогічні технології.	2 год	2 год	6 год
5	Тема 5. Форми організації навчання й контролю.	2 год	2 год	6 год
6	Тема 6. Методи і прийоми навчання мовознавчих дисциплін у вищому навчальному закладі.		2 год	2 год
7	Тема 7. Засоби навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.		2 год	4 год
8	Тема 8. Організація діяльності студентів під час проходження практик.	2 год	2 год	4 год
9	Тема 9. Організація контролю за навчально-пізнавальною діяльністю та оцінювання навчальних досягнень студентів.			4 год
10	Тема 10. Організація дослідницької діяльності студентів-філологів.	2 год	2 год	2 год
11	Тема 11. Організація самостійної роботи студентів.			6 год
12	Тема 12. Актуальні питання методики навчання мовознавчих дисциплін.			8 год

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів і письмове тестування – максимум 50 балів. Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцінюється за 5-бальною шкалою та максимальною кількістю 20 балів. Під час виставлення допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення, отримані в процесі оцінювання на практичному занятті (максимум 20 балів), при виконанні контрольних робіт (КР-1 – максимум 10 балів; КР-2 – максимум 10 балів) та самостійної роботи (максимум 10 балів). Загальна максимальна кількість балів за навчальний
---	--

	курс становить 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	<p>КР-1 полягає у розробці плану-конспекту лекційного заняття за поданою темою, КР-2 полягає у розробці плану-конспекту практичного заняття за поданою темою та моделюванні всіх етапів лекційних і практичних занять із використанням інноваційних методів.</p> <p>КР-1 оцінюється 10 балами (5 балів за розробку плану-конспекту лекційного заняття, 5 балів за моделювання лекції);</p> <p>КР-2 оцінюється 10 балами (5 балів за розробку плану-конспекту практичного заняття, 5 балів за моделювання).</p> <p>КСР оцінюється 10 балами (опрацювання всіх тем згідно з силабусом, на які розрахована самостійна робота; розробити тести до практичного заняття з контрольної роботи №2)</p> <p>Терміни виконання робіт – передостанні практичні заняття.</p>
Практичні заняття	<p>Закріплення й повторення теоретичних питань із вивчених тем курсу.</p> <p>На практичних заняттях здобувачі вищої освіти формують професійні мовно-комунікативні компетенції. Важливими аспектами лінгводидактичної моделі розвитку фахової майстерності майбутніх викладачів-словесників є обґрунтування принципів навчання, презентація ефективних форм, методів, засобів навчання у вищих навчальних закладах.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуском до іспиту є отримання позитивної підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Для визначення рейтингового підсумкового контролю до уваги взято присутність здобувача на всіх заняттях, його активність та успішність під час виконання практичних завдань, підготовки самостійної роботи, написання контрольних робіт; відсутність пропусків і запізнень на заняття; дотримання етики й культури поведінки на заняттях.</p>
Підсумковий контроль	<p>форма контролю: іспит;</p> <p>форма здачі: письмове тестування (50 завдань); структура завдання: 4 варіанти з однією правильною відповіддю, яка оцінюється в 1 бал.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://cutt.ly/2wJeFdvU>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://cutt.ly/5wJeN6TU>.

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf. У разі пропуску занять

здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Бедь В.В., Малишев А.О. Основи наукової організації праці студентів академії. Ужгород, 2001. С.12-34.
2. Біляєв О.М. Методика мови як наука. *Дивослово*. 2002. № 11. С. 20-24.
3. Болонський процес у фактах і документах / упоряд. М.Ф. Степко, Я.Л. Болюбаш, В.Д. Шинкарук та ін. Київ – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. 52 с.
4. Бондарчук Ю., Чуйко Г., Чуйко Н. Удосконалення форм і методів навчання відповідно до вимог Болонського процесу. *Вища школа*. 2005. №2. С. 35-41.
5. Брінклі А. та ін. Мистецтво бути викладачем: практич. посіб. / за ред. О.І. Сидоренка. Київ: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. 144с.
6. Василюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н. Сучасні освітні системи: навч. посібник. Ніжин: НДПУ, 2002. 139 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої освіти: підручник за модульнорейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384с.
8. Володько В. Педагогічна система навчання: теорія, практика, перспективи: посібник для викладача. Київ: Педагогічна преса, 2000. 148 с.
9. Горошкіна та ін. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі : навч. посібник / за ред. О. Горошкіної та С. Карамана. Київ, 2015. 250 с.
10. Гронлунд, Норман Е. Оцінювання студентської успішності: практич. посібник. Київ: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 311 с.
11. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. посібник. Київ, 2008. 176 с.
12. Єрмоленко С. Синергетика на заняттях із синтаксису у ВНЗ. *Українська мова і література*. 2006. № 3. С. 49-54.
13. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці. *Вища школа*. 2004. №5-6. С. 54-61.
14. Колесникова І. Методичний аспект професійного дискурсу: лінгвістична «підтримка» наукової діяльності студента. *Українська мова та література*. 12 (460), 2006. С. 24-28.
15. Коротеєва-Камінська В.О. Викладання української мови та українознавства у вищих навчальних закладах (історичний аспект): навчальний посібник. Київ: «Професіонал», 2006. 304 с.
16. Костиця Н. Пошуки нових форм проведення занять з української мови у вищій школі на нефілологічних факультетах. *Українська мова і література в школі*. 2004. №3. С. 53-54.
17. Кремінь В.Г. та ін. Вища освіта в Україні: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. Київ: Знання, 2005. 327с.
18. Мегем Є. Спільна творча діяльність викладачів і студентів - основа проектнотехнологічної підготовки. *Вища освіта України*. 2005. С. 246-345.
19. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: навчальний посібник / за ред. О.Г. Мороза. Київ: НПУ, 2001. 338с.
20. Нагаєв В.М. Ефективність підготовки кадрів за модульно-рейтинговою технологією. Проблеми розробки та впровадження модульної системи професійного навчання «Модуль

- 2001». *Проблеми сучасного мистецтва і культури.* : зб. наук. праць. Київ: Наук. світ, 2001. С. 255-261.
21. Нагаєв В.М. *Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.* Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
 22. Огіцин Є.С *Методика організації науково-дослідної роботи студентів у вищому навчальному закладі освіти.* Київ, 2003. 206 с.
 23. Олексенко В. Ефективні шляхи вдосконалення змісту і форм підготовки спеціалістів ВНЗ. *Вища освіта України.* 2004. №2. С.66-70.
 24. Підготовка вчителя-філолога у педагогічному вищому навчальному закладі : монографія / за ред. В. Мельничайка, Л. Струганець. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2017. 420 с.
 25. Попова О. Ділова гра у роботі над мовленнєвою культурою студентів (до проблеми інтеграції курсів). *Українська мова і література в школі.* 2005. № 4. С. 50-52.
 26. Скар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи. *Вища школа.* 2006. №3. С. 33-45.
 27. Струганець Л. *Мовнокомунікативна компетентність учителя-лідера: навчальний посібник.* Київ : ПРИОРІТЕТИ, 2016. 32 с.
 28. Тичина А., Грищенко Г.Т. *Модульна система вивчення оцінки знань студентів.* Київ: УДПУ, 1994. 162 с.
 29. Шабат-Савка С. Т., Струк І. М., Теслицька Г. І. *Українська філологія: освітньо-професійна програма магістерського рівня в контексті реалізації та стратегій розвитку: навчально-методичний посібник.* Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 248 с.
 30. Яворська С.Т. Внесок учених у методику навчання мови. *Українська мова.* 2004. № 4. С. 117-126.
 31. Яворська С.Т. Становлення методики української мови як науки: постаті, проблеми (кінець 80-х початок 90-х р.). *Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України.* Одеса. 2004. № 4-5.

Інформаційні ресурси

<http://subject.com.ua/lesson/mova/>

<https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury>

http://getaloslaveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html

http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html

http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html

http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/

<https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови>

<http://ukrlitera.ru/index.php/ukr-mova-ta-literatura/kalplanukr>

Грещук Валентина Василівна
кандидат філологічних наук, доцент